

52 Οπισθότμητες Πρόχοι

Από τα νεκροταφεία τύμβων του Μακεδονικού Ολύμπου (ΜΟ)

Ε. Πουλάκη Παντερμαλή

II. Κατάλογος: 1-25

1.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2177

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 1, τάφος Α.

Θέση

Αριστερά από τα πόδια της νεκρής, γερμένο στο πλάι, δίπλα στο άκρο της δεξιάς κνήμης και τα πέλματα.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρη, λείπουν θραύσματα από το λαιμό και το στόμιο. Συγκολλημένα στο λαιμό και το στόμιο δύο θραύσματα. Αρκετά περιορισμένες αποκρούσεις και ιζήματα. Η εξωτερική επιφάνεια σε μεγάλο βαθμό φθαρμένη.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 5/6, 2,5YR 4/6 red), με πολλή μίκα και λίγα μικρά εγκλείσματα, παρόμοιος με τις ΜΔ 2545/ ΓαΤυ 2γ-2 (ΥΠΓ?), ΜΔ 2245/ ΓαΤυ 4γ (ΥποΠΓ), ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2309/ ΓαΤυ 15ιγ-2 (?). Χρωματικά παρόμοιος με του αμφορίσκου ΜΔ 2178 (συνεύρημα). Ψημμένο καλά, χωρίς σκουρόχρωμο μπισκότο.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,21μ., Διάμ. βάσης : 0,087μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,165μ., Ύψ. λαιμού : 0,105μ., Διάμ. στομίου : 0,09μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0053μ., Άνοιγμα λαβής : 0,16μ., Ύψ. λαβής : 0,072μ., Πάχ. λαβής : 0,0138μ.

Περιγραφή

Αρκετά ιδιόμορφη οπισθότμητη πρόχους με σχετικά λεπτά τοιχώματα και τονισμένο τον άξονα του ύψους. Της ομάδας Β των μεγαλύτερων αγγείων, με σώμα σφαιρικό σχεδόν ομοιόμορφα πιεσμένο, 9^η στη σειρά των μεγαλύτερων δειγμάτων. Με πλατιά και αβαθή ακανόνιστη αυλάκωση εξωτερικά και γωνία εσωτερικά στη μετάβαση από το σώμα στον πολύ ψηλό και πολύ ευρύ, κοίλο κυλινδρικό λαιμό. Ο ψηλότερος όλων, αναλογικά δεύτερος μετά την ΜΔ 2409 και ίσου ύψους με το σώμα. Πιεσμένος στον άξονα της λαβής, με το φαρδύτερο στόμιο από όλες τις πρόχους, αναλογικά δεύτερο, μετά την μικρή ΜΔ 2544. Ορθιος και τοποθετημένος έκκεντρα, ένα από τα δύο παραδείγματα μαζί με την ΜΔ 2337/ΓαΤυ 14β της ίδιας ομάδας με ελαφρά κλίση προς την προχοή. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Ανήκει στη μικρή ομάδα αγγείων των οποίων η προχοή τέμνεται καμπυλόγραμμη, με γωνιώδεις απολήξεις που ορθώνονται ελεύθερα προς

τα επάνω. Βάση αδιαμόρφωτη, κυκλική και αρκετά επίπεδη.

Τριγωνική και πεπλατυσμένη η άνω πρόσφυση της υπερυψωμένης κάθετης λαβής που ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου. Το κάτω της άκρο προσφύεται μετά από ελλειπτική τροχιά στον ώμο, μάλλον με έμβολο που διατρύπουσε το τοίχωμα του ώμου και εξομαλύνθηκε, όπως υποδεικνύεται από την ψηλάφηση. Το εσωτερικό της περιγράμματα καμπύλο και ενιαίο, το εξωτερικό τριμερές με πολύ μικρό κεντρικό τμήμα, σχεδόν διμερές και με σχεδόν καμπύλη μετάβαση. Ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο όπου η λαβή γίνεται σχεδόν κυλινδρική.

Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και αραιά και ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Αρκετά συγγενής με τις ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), ΜΔ 4883/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?) . Στην χαρακτηριστική ομάδα των αγγείων των οποίων η προχοή τέμνεται καμπυλόγραμμη, αφήνοντας τιςγωνιώδεις απολήξεις να ορθώνονται ελεύθερα προς τα επάνω, όπως οι ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2337/ΓαΤυ 14β, ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1γ, ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?). Αυλάκωση στη μετάβαση προς το χείλος όπως οι ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, ΜΔ 2409/ ΓαΤυ 11β-3 (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2242/ ΓαΤυ 9β (?), ΜΔ 2386/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- J. Papadopoulou, *The Early Iron Age Cemetery at Toroni*
Οπισθότμητη πρόχους T58-2 (υψ. 0,152 μ.). Δεν ανήκει στα παλιότερα ούτε όμως και στα νεώτερα αγγεία. 1, Text, σ. 132, 471. 2, Illustrations, 2005, σελ. 820, εικ. 114b, σελ. 1182, εικ. 353.
- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους AZ14, (υψ. 0,218 μ.), με καμπύλη απότμηση της προχοής, από διαταραγμένη λόγω της άρωσης περιοχή. Σελ. 75, 113, πιν. 72.
 2. Οπισθότμητη πρόχους E14, (υψ. 0,165 μ.) που βρέθηκε στην επιφάνεια του εδάφους του τύμβου E'. Με αυλάκωση στη μετάβαση προς τον λαιμό και απότμηση της προχοής.. Σελ. 20, 85 πιν. 37. Θεωρείται του 9ου αι.
 3. Οπισθότμητη πρόχους Φ10, (υψ. 0,173 μ.), που βρέθηκε μαζί με αμφορέα με οριζόντιες, όρθιες προς τα επάνω λαβές και αποφύσεις. Σελ. 53, 101, πιν. 55.
 4. Οπισθότμητη πρόχους E 13 (υψ. 0,18 μ), που δεν μπορεί να συσχετιστεί με τάφο ή άλλα συνευρήματα Χωρίς την καμπύλη απότμηση της προχοής. Σελ. 21, 85, πιν. 36.

[1]

- AJB Wace, MS Thompson, *Prehistoric Thessaly*, 1912,
Οπισθότμητη πρόχους από την Θεοτόκου, τάφος A, σελ. 210, εικ. 145 h. ΥποΠΓ.

2.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2235

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 1, τάφος Β.

Θέση

Δεξιά από το κρανίο του νεκρού.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με αποκρούσεις στο χείλος και μία ρωγμή σε όλο το μήκος του λαιμού και το μισό σώμα.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός καστανέρυθρος στην επιφάνεια (επίχρυσμα?) και τεφρός σε όλο το καλά ψημένο εσωτερικό (2,5YR 6/3 light reddish brown, 2,5YR 6/1 reddish gray) το μόνο παράδειγμα, με μίκα και εγκλείσματα.

Ιχνη οξειδωσης.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,19μ., Διάμ. βάσης : 0,07μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,158μ., Ύψ. λαιμού : 0,08μ., Διάμ. στομίου : 0,07μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0042μ., Άνοιγμα λαβής : 0,17μ., Ύψ. λαβής : 0,076μ., Πάχ. λαβής : 0,013μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της πολυπληθέστερης ομάδας Γ των μεγάλων αγγείων. Με ύψος λίγο μεγαλύτερο από τη μεγ. διάμετρο και σώμα σφαιρικό ελαφρά πιεσμένο προς τα επάνω, που συνεχίζει με ομαλό, σχεδόν ενιαίο περίγραμμα εξωτερικά και γωνία εσωτερικά σε φαρδύ και υψηλό κοίλο κυλινδρικό λαιμό, με κλίση προς την λαβή. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής γωνιώδεις και πιεσμένες ελαφρά. Βάση αδιαμόρφωτη, κυκλική και αρκετά επίπεδη, έκκεντρα τοποθετημένη.

Η τριγωνική και πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση της ελαφρά υπερυψωμένης κάθετης λαβής ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου. Το κάτω της άκρο προσφύεται μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά στον ώμο και με μικρό έμβολο εισχωρεί στο τοίχωμα του αγγείου όπου και εξομαλύνθηκε. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο, εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο με έντονες αρθρώσεις. Ελλειπτικής τομής, με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό.

Στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα. Ανάμεσα στα λίγα στιλβωμένα παραδείγματα εσωτερικά, στο ορατό τμήμα του λαιμού.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερες οι ΜΔ 2539/ ΓαΤυ 5δ (ΥΠΓ?), ΜΔ 4885/ ΚλαΤυ 1δ (ΥΠΓ), ΜΔ 2541/ ΓαΤυ 15η (ΥΠΓ?). Στιλβωμένα εσωτερικά, στο ορατό τμήμα του λαιμού, όπως οι ΜΔ 2249/ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), ΜΔ 2539/ ΓαΤυ 5δ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2176/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ), ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1γ.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- W.A. Heurtley, T.C. Skeat, *The Tholos Tombs of Marmariani*, BSA XXXI (1930-31), σελ. 14, εικ. 4, 1.
- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους ΑΔ 11 (υψ. 0,17μ.), από τάφο μικρού μάλλον παιδιού, που βρέθηκε μαζί με έναν αμφορίσκο με κάθετες λαβές. Σελ. 63, 109, πιν. 67.
 2. Οπισθότμητη πρόχους Α1 (υψ. 0,195 μ.), με μεγαλύτερο σώμα και μικρότερο αναλογικά λαιμό, που βρέθηκε στην επίχωση του τύμβου. Σελ. 10-11, 81, πιν. 30.
- S. Casson, *Excavations in Macedonia*, BSA XXIV, (1919-21), p. 20, fig. 14.

3.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2249

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 1, τάφος Γ.

Θέση

Δεξιά από τα πόδια της νεκρής, όρθιο δίπλα στα πέλματα και τη φιάλη ΜΔ 2340.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με μικρές αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος/ωχρός στην επιφάνεια (5YR 6/6 reddish yellow - 10YR 7/4 very pale brown) και ωχρός στο εσωτερικό του αγγείου κάτω από τον λαιμό του αγγείου με μίκα και μικρά κατά κανόνα εγκλείσματα. Δεν υπάρχει σπάσιμο για να διαπιστωθεί το μπισκότο αλλά το αγγείου είναι καλά ψημένο. Σχετικά παρόμοιος (5YR 6/6) με την συγγενική 🍷 ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?) και τις 🍷 ΜΔ 2171/ΓαΤυ 6α (3), ΜΔ 2444/ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ) (αποσπασματικό), 🍷 ΜΔ 4882/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), 🍷 ΜΔ 2387/

[\[2\]](#)

ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) (5YR 6/6 reddish yellow-10YR 6/6 brownish yellow) ,

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,20μ., Διάμ. βάσης : 0,066μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,154μ., Ύψ. λαιμού : 0,09μ., Διάμ. στομίου : 0,083μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,004μ., Άνοιγμα λαβής : 0,15μ., Ύψ. λαβής : 0,097μ., Πάχ. λαβής : 0,019μ.

Περιγραφή

Πρόκειται για την χαμηλότερη από τις πιο υψηλές οπισθόμητες πρόχους του νεκροταφείου, της ομάδας Β των μεγάλων αγγείων, με τονισμένο τον άξονα του ύψους και σχεδόν ομοιόμορφα πιεσμένο σφαιρικό σώμα. Συνεχίζει με ενιαίο περίγραμμα εξωτερικά αλλά με γωνία εσωτερικά σε ψηλό και ευρύ, κοίλο κυλινδρικό λαιμό, πιεσμένο στον άξονα της λαβής, που είναι τοποθετημένος έκκεντρα, με κλίση προς την λαβή. Είναι το τρίτο φαρδύτερο στόμιο της σειράς του ΜΟ, χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Η προχολή τέμνεται καμπυλόγραμμα, με γωνιώδεις απολήξεις που ορθώνονται ελεύθερα προς τα επάνω. Βάση αδιαμόρφωτη, ακανόνιστη κυκλική, ελαφρά κυρτή και ασταθής, έκκεντρα τοποθετημένη.

Η τριγωνική και πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση της ελαφρά υπερωψωμένης κάθετης λαβής ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω της άκρο προσφύεται μετά από ελλειπτική τροχιά στον ώμο με μικρό έμβολο. Διατρυπώντας το τοίχωμα του αγγείου, εξομαλύνθηκε. Το εσωτερικό περίγραμμα της λαβής καμπύλο και ενιαίο, το εξωτερικό διμερές με αποστρογγυλεμένη κορύφωση. Ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς την κορύφωση.

Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή, αραιά και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα. Στα λίγα παραδείγματα που είναι στιλβωμένο εσωτερικά το ορατό τμήμα του λαιμού. Δεν είναι σαφές αν το κιτρινέρυθρο χρώμα τόσο στον λαιμό εσωτερικά όσο και στο εξωτερικό του αγγείου προέρχεται από αραιό επίχρισμα ή δημιουργείται από τη στίλβωση του αγγείου.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερες ο 🍷 ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α, 🍷 ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?). Στην ομάδα των αγγείων των οποίων η προχολή τέμνεται καμπυλόγραμμα, όπως οι 🍷 ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α, 🍷 ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 🍷 ΜΔ 2337/ΓαΤυ 14β, 🍷 ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1γ, 🍷 ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?) . Στα λίγα παραδείγματα που είναι στιλβωμένο και εσωτερικά, το ορατό τμήμα του λαιμού, όπως οι 🍷 ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, 🍷 ΜΔ 2539/ΓαΤυ 5δ (ΥΠΓ?), 🍷 ΜΔ 2176/ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ), 🍷 ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1γ.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθόμητη πρόχους AZ14, (υψ. 0,218 μ.), από διαταραγμένη λόγω της άρωσης περιοχή. Σελ. 75, 113, πιν. 72.
 2. Οπισθόμητη πρόχους E14, (υψ. 0,165 μ.) που βρέθηκε στην επιφάνεια του εδάφους του τύμβου E'. Σελ. 20, 85 πιν. 37. Θεωρείται από τον συγγραφέα του 9ου αι..

3. Οπισθότμητη πρόχους Φ10, (υψ. 0,173 μ.), που βρεθηκε μαζί με έναν αμφορέα με οριζόντιες, όρθιες προς τα επάνω, λαβές και αποφύσεις. Σελ. 53, 101, πιν. 55.

[1]

2. AJB Wace, MS Thompson, Prehistoric Thessaly, 1912,

Οπισθότμητη πρόχους από την Θεοτόκου, τάφος Α, σελ. 210, εικ. 145 h. ΥποΠΓ.

4.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2176

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 2, τάφος Α.

Θέση

Αριστερά από τα πόδια, όρθιο δίπλα στους αστραγάλους και τα πέλματα. Επάνω της τοποθετημένος ο κάνθαρος ΜΔ 2175.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με περιορισμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις στο χείλος.

Πηλός και Χρώματα

Ο πηλός τεφρός (7,5YR 4/1 dark gray με φωτεινότερες αποχρώσεις στην επιφάνεια. Με μίκα και μικρότερα ή μεγαλύτερα εγκλείσματα. Πρόχοι με συγγενέστερο πηλό, το συνεύρημα ΜΔ2236/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ) (10YR 5/1– 10YR 4/1– 10YR 3/1) και οι ΜΔ 2315/ ΓαΤυ 15ι (2) (10YR 5/1 gray), ΜΔ 4885/ ΚλαΤυ 1δ (ΥΠΓ?) (10YR 5/1, 10YR 4/1, 7,5YR 5/6).

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,26μ., Διάμ. βάσης : 0,088μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,21μ., Ύψ. λαιμού : 0,102μ., Διάμ. στομίου : 0,085μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,007μ., Άνοιγμα λαβής : 0,20μ., Ύψ. λαβής : 0,082μ., Πάχ. λαβής : 0,021μ.

Περιγραφή

Αρκετά ιδιόμορφη μεγάλη πρόχους, της πολυπληθέστερης ομάδας Γ της σειράς του ΜΟ. Είναι η μεγαλύτερη από όλες τις σωζόμενες, με ύψος μεγαλύτερο της διαμέτρου και σώμα σφαιρικό, ιδιαίτερα πιεσμένο προς τα επάνω. Σχετικά χαμηλός και σχετικά στενός, κοίλος κυλινδρικός λαιμός, όρθιος, με γωνία στην ένωση με το σώμα εσωτερικά και ομαλότερη γωνία εξωτερικά. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη, ελαφρά κυρτή και ασταθής. Η τριγωνική και πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση της υπερυψωμένης κάθετης λαβής ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου. Το κάτω της άκρο προσφύεται μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά στον ώμο με έμβολο, που εξομαλύνθηκε στο εσωτερικό του αγγείου. Το εσωτερικό περίγραμμα της λαβής καμπύλο και ενιαίο, το εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα που συστρέφεται δύο φορές. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή, καμπύλα και συμπλεκόμενα σε σχήμα ψαροκόκαλου στο σώμα. Στο κάτω μέρος του λαιμού, μια σειρά από μικρές και κοντές οριζόντιες αυλακώσεις. Ανάμεσα στα λίγα παραδείγματα που είναι στίλβωμένα και εσωτερικά το ορατό τμήμα του λαιμού.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Οι σύγχρονες πρόχοι-συνευρήματα του τάφου ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ) (ΜΔ 2176, ΜΔ 2236), εκτός από τα

γενικά χαρακτηριστικά του τύπου, έχουν παρόμοιο πηλό και ποσοστό απότμησης λαιμού (μισό του πλάτους), ομάδα μεγέθους (μεγάλα αγγεία), αναλογία διαμέτρου σώματος-στομίου, αλλά διαφορετικά τα εξής:

κλίση σώματος και λαιμού (όρθιος στην 2176, με κλίση προς την λαβή στην 2236),
 αναλογία σώματος-λαιμού (χαμηλός λαιμός στην 2176, υψηλός στην 2236)
 αναλογία ύψους-διαμέτρου σώματος
 πάχος τοιχώματος (χοντρό στην 2176, λεπτότερο αναλογικά στην 2236)
 πίεση σώματος (εντονότερα προς τα επάνω στην 2176)
 ίχνη στίλβωσης (απλούστερη η στίλβωση στην 2236)
 λαβή (στριφτή και τριμερής στην 2176, απλή τριμερής στην 2236),
 βάση (κυρτή στην 2176, επίπεδη στην 2236),

χαρακτηριστικά που δεν είναι λοιπόν δυνατόν να θεωρηθούν κριτήρια χρονολόγησης. Τα επιμέρους χαρακτηριστικά παρόμοια με σειρά άλλων, ιδιαίτερα της ομάδας Γ, καμμία όμως δεν τα συνδυάζει με παρόμοιο τρόπο. Αρκετά συγγενική η μικρή πρόχους ΜΔ 2234/ ΑρΤυ 2α (ΥΠΓ?) της ομάδας Ε των μικρών αγγείων.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής (διδασκ. Διατρ.), Τόμος Α, Κείμενα, σελ. 72, Τόμος Β, Κείμενα σελ. 303, Τόμος Γ - Σχέδια - Πίνακες, πιν. 38-5, 40-ΑΕ 2546.
 1. Οπισθότμητη πρόχους (0,22 μ.) από θαλαμοειδή τάφο με 4 νεκρούς, στο γειτονικό Ομόλιο, σε πρόβουνο της Οσσας. Βρέθηκε μαζί με τροχήλατα γραπτά αγγεία και περίοδος χρήσης του τάφου θεωρείται η ΥΠΓ- ΥποΠΓ Ι.
 2. Οπισθότμητη πρόχους (υψ. 0,191, «τύπος Β») από συλημένο τάφο στο Ομόλιο, χωρίς συνευρήματα.
- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969:
 1. Οπισθότμητη πρόχους Α1 (υψ. 0,195 μ.), που βρέθηκε στην επίχωση του τύμβου. Σελ. 10-11, 81, πιν. 30.
 2. Οπισθότμητη πρόχους Δ3 (υψ. 0,20 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 16, 83, πιν. 33.
 3. Οπισθότμητη πρόχους Ν32 (υψ. 0,218 μ.), από τις πρωιμότερες του νεκροταφείου. Βρέθηκε μαζί με κανθαρόσχημο αγγείο και φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 35, 92, σελ. 200, πιν. 44.
 4. Οπισθότμητη πρόχους ΑΕ8 (υψ. 0,20 μ.), που βρέθηκε μαζί με έναν αμφορίσκο με οριζόντιες προς τα επάνω λαβές. Σελ. 69, πιν 68,
 5. Οπισθότμητη πρόχους ΑΕ19 (υψ. 0,23 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 69, πιν. 19.
- Κ.Α. Wardle, Change or Continuity: Assiros tomba at the transition from the bronze to iron age, ΑΕΜΘ 10^α, 1996, p. 453, fig. 2-5 (ph. 2: 950-900)

5.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2236

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 2, τάφος Α.

Θέση

Αριστερά των ποδιών του νεκρού, όρθιο δίπλα στα πέλματα και το κάτω μέρος της κνήμης. Σήμερα στο Μουσείο Θεσσαλονίκης.

Διατήρηση

Ολόκληρο, απολεπισμένο. Αποκρουσμένο στο χείλος.

Πηλός και Χρώματα

Ο πηλός γκριζός, (10YR 5/1 gray – 10YR 4/1 dark gray – 10YR 3/1 very dark gray, με μίκα και εγκλείσματα). Πρόχοι με συγγενέστερο πηλό το συνεύρημα ΜΔ 2176 (7,5YR 4/1), η ΜΔ 4885/ ΚλαΤυ 1δ (ΥΠΓ) (10YR 5/1, 10YR 4/1, 7,5YR 5/6), και η ΜΔ 2315/ ΓαΤυ 15ι (2) (10YR 5/1).

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,21μ., Διάμ. χείλους : 0,07μ., Διάμ. βάσης : 0,075μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,175μ., Άνοιγμα λαβής : 0,185μ.

Περιγραφή

Πρόκειται για μία από τις μεγάλες οπισθότμητες πρόχους του ΜΟ, της ομάδας Γ. Σώμα σφαιρικό έντονα πιεσμένο προς τα επάνω, με ψηλό και σχετικά στενό κυλινδρικό λαιμό, έκκεντρα και λοξά τοποθετημένο, με κλίση προς τη λαβή. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο με ευρεία προοχή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περιγράμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Τοίχωμα αρκετά λεπτό σε σχέση με το συνεύρημα ΜΔ 2176. Στην κοιλιά δύο τρήματα μετά

[\[3\]](#)

το ψήσιμο. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική, αρκετά επίπεδη.

Το χαμηλότερο τμήμα του στομίου ενσωματώνεται και πλάθεται ενιαία με την άνω πρόσφυση της ελαφρά υπερυψωμένης κάθετης λαβής. Το εξωτερικό περιγράμμα τριμερές και τεθλασμένο, συνεστραμμένο στο κεντρικό τμήμα, το εσωτερικό καμπύλο και ενιαίο. Το κάτω της άκρο, μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά προσφύεται στον ώμο. Στιλβωμένο πριν από το ψήσιμο με σκληρό εργαλείο.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερες οι ΜΔ 2540/ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 4882/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), , ΜΔ 4887/ ΚλαΤυ 1α (ΥΠΓ).

Οι σύγχρονες πρόχοι-συνευρήματα του τάφου ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ) (ΜΔ 2176, ΜΔ 2236), εκτός από τα γενικά χαρακτηριστικά του τύπου και της ομάδας Γ των μεγάλων αγγείων, έχουν παρόμοιο πηλό και ποσοστό απότμησης λαιμού (μισό του πλάτους), αναλογία διαμέτρου σώματος-στομίου, αλλά διαφορετικά τα εξής:

κλίση σώματος και λαιμού (όρθιος στην 2176, λοξός προς τα πίσω στην 2236),

αναλογία σώματος-λαιμού (χαμηλός ο λαιμός στην 2176, υψηλός στην 2236)

αναλογία ύψους-διαμέτρου σώματος

πάχος τοιχώματος (χοντρό τοίχωμα στην 2176, λεπτότερο αναλογικά στην 2236)

πίεση σώματος (εντονότερα προς τα επάνω στην 2176)

ίχνη στίλβωσης (απλούστερη η στίλβωση στην 2236)

λαβή (στριφτή και τριμερής στην 2176, απλή τριμερής στην 2236)),

βάση (κυρτή στην 2177, επίπεδη στην 2236),

χαρακτηριστικά που δεν είναι λοιπόν δυνατόν να θεωρηθούν κριτήρια χρονολόγησης.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ.Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, 1969:
Οπισθότμητη πρόχους P14 (υψ. 0,222 μ.), που βρέθηκε μαζί με φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 45, 96, πιν. 50,

6.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2504, 2508 και 2510

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 2, τάφος Β

Θέση

Οστρακα μεταξύ των σκελετών και από τη ΝΔ και ΒΔ γωνία του τάφου.

Πηλός και χρώματα

Ωχρός (10YR 6/4 light yellowish brown), με μίκα και εγκλείσματα όπως ο ΜΔ 2386/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ-ΥποΠΓ?)

Διαστάσεις

Μήκος μεγ. σωζόμενο : 0,048μ., Πλάτ. μεγ. σωζόμενο : 0,042μ., Ύψ. λαβής : 0,083μ., Ύψ. λαιμού σωζόμενο : 0,063μ. Διάμ. βάσης : 0,078μ.

Διατήρηση - Περιγραφή

Ογδόντα πέντε μικρά και μεγάλα όστρακα από τη βάση, το σώμα, το λαιμό, το χείλος και τη λαβή. Συγκολλούνται τέσσερα μεγάλα θραύσματα που αποδίδουν πλήρη τη λαβή και σχεδόν πλήρη τη βάση. Αλλα δύο αποδίδουν μέρος από το λαιμό και το στόμιο. Η βάση αδιαμόρφωτη, ελλειπτική, ο λαιμός κυλινδρικός και το στόμιο οπισθότμητο, χωρίς διαμορφωμένο χείλος. Κάθετη υπερυψωμένη λαβή, με εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο και εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με το κεντρικό τμήμα κοντό, σχεδόν κυλινδρικό. Ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο και με τριγωνική πρόσφυση στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ανήκει στις ομάδες με βάση ελλειπτικής τομής επίπεδη (ΜΔ 2539/ ΓαΤυ 5δ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2542 / ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2541/ ΓαΤυ 15η (ΥΠΓ), ΜΔ 4886/ ΚλαΤυ 1γ), με 3/μερή λαβή που έχει κυλινδρικό, ιδιαίτερα κοντό κεντρικό τμήμα όπως οι ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α, ΜΔ 2457/ ΓαΤυ 11ε, ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, ΜΔ 2284/ ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?),

7.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2545

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 2, τάφος Γ, Ν2.

Θέση

Δεξιά του κρανίου του νεκρού, όρθιο δίπλα στον σκύφο ΜΔ 2189.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, λείπει μεγάλο μέρος του σώματος, της βάσης και της λαβής. Συγκολλημένο από πολλά μικρά θραύσματα, με αποκρούσεις και απολεπίσεις. Σώζονται και αρκετά όστρακα που δεν συγκολλούνται.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 4/6 red), όπως οι ΜΔ 2245/ΓαΤυ 4γ (ΥποΠΓ), ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1γ, ΜΔ 2309/ ΓαΤυ 15ιγ (2), ΜΔ 2177/ΤαΤυ 1α (2,5YR 5/6, 2,5YR 4/6 red). Με μίκα και πολλά εγκλείσματα, μικρότερα και μεγαλύτερα. Το μπισκότο σκουρόχρωμο μόνο στην περιοχή της βάσης και σε περιορισμένη έκταση στην κοιλιά .

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,172μ., Διάμ. βάσης : 0,066μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,145μ., Ύψ. λαιμού : 0,07μ., Διάμ. στομίου :

0,06μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,004μ., Ύψ. λαβής σωζόμενο : 0,066μ., Πάχ. λαβής : 0,0136μ., Περιγραφή

Το χαμηλότερο από τα μεγαλύτερα αγγεία, ομάδας Γ, με σώμα ομοιόμορφα πιεσμένο σφαιρικό. Με γωνία εσωτερικά και εξωτερικά προς ψηλό, κοίλο κυλινδρικό φαρδύ λαιμό. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο με ευρεία προχολή που τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου στο μισό του πλάτους του λαιμού με τις ελεύθερες απολήξεις γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική και αρκετά επίπεδη. Η πεπλατυσμένη τριγωνική άνω πρόσφυση της υπερυψωμένης κάθετης λαβής ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου. Το εσωτερικό περίγραμμα της λαβής καμπύλο και ενιαίο, το εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα αδιάγγωστο. Το κάτω της άκρο δεν σώζεται. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς τα κέντρο.

Στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και αραιά οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερες οι ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, ΜΔ 2539/ΓαΤυ 5δ (ΥΠΓ?) της ομάδας Γ.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοιο είναι:

- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969
Οπισθόμητη πρόχους Δ27, (ύψ. 0,225 μ.), με στενότερο λαιμό, που βρέθηκε στην επιφάνεια του τύμβου. Σελ. 18, 84, πιν. 35.

8.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2531

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 2, τάφος Δ.

Θέση εύρεσης

Οστρακα δεξιά των ποδιών του νεκρού, δίπλα στη θέση όπου θα ήταν τα πέλματα.

Πηλός και χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5 YR 5/8, 2,5 YR 4/8 red) με μίκα και εγκλείσματα, παρόμοιο με τα ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ, ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2405/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2284/ ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?), ΓαΤυ 5α (2) (ΥΠΓ?) (2,5YR 5/8 red),

Διαστάσεις

Ύψ. μεγ. σωζόμενο : 0,05μ., Πλάτ. μεγ. σωζόμενο : 0,004μ. Πάχ. τοιχώματος : 0,037μ.

Διατήρηση - Περιγραφή

Εκατόν σαράντα μικρά και εύθρυπτα οστρακα από το λαιμό, τη λαβή και το σώμα. Κοίλος κυλινδρικός λαιμός, Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος. Οπισθόμητο προς την πλευρά της λαβής και με την ευρεία προχολή απέναντι. Κάθετη, ελαφρά υπερυψωμένη λαβή. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο. Εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

9.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2368

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 3, τάφος Α.

Θέση

Οστρακα στην υποτιθέμενη θέση των ποδιών του νεκρού και τη ΝΑ πλευρά από όπου έγινε η σύληση, μέσα και έξω από τον τάφο.

Διατήρηση

Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, σώζει και λίγα όστρακα που δεν συγκολλούνται. Λείπουν μεγάλο μέρος της βάσης και του σώματος και μικρότερο από τη λαβή και το χείλος. Απολεπισμένο και αποκρουσμένο.

Πηλός και Χρώματα

Ο πηλός κιτρινέρυθος (5YR 6/8 reddish yellow), με μίκα και εγκλείσματα όπως τα ΜΔ 2413/ΓαΤυ 9γ (2) (ΥΠΓ?), ΜΔ 2391/ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2326/ ΓαΤυ 14γ, ΚλαΤυ2/ ΓαΤυ 1β (2).

Παρόμοιος (5YR 6/6 reddish yellow) και των ΜΔ 2171/ ΓαΤυ 6α (3), ΜΔ 4882/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?) , ΜΔ 2444/ ΑρΤυ 2α (ΥΠΓ?) , ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?) ..

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,23μ., Ύψ. λαιμού : 0,083μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0057μ., Διάμ. βάσης σωζόμενη : 0,076μ., , Διάμ. σώματος σωζόμενη : 0,179μ., Ύψ. λαβής σωζόμενο : 0,073μ., Πλάτ. λαβής : 0,025μ.

Περιγραφή

Ανήκει στην ομάδα Α των μεγάλων αγγείων. Σώμα σφαιρικό, το σφαιρικότερο από τις πρόχους του ΜΟ, που συνεχίζει με ενιαίο περίγραμμα σε όρθιο φαρδύ, κοίλο κυλινδρικό λαιμό. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος. Οπισθόμητο με σχεδόν ευθύγραμμη απότμηση και γωνία στη μετάβαση προς την ευρεία προχόη. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη, αρκετά επίπεδη. Κάθετη λαβή, ελλειπτικής τομής και καμπύλου περιγράμματος που προσφύεται στον ώμο του αγγείου και μετά από ελλειπτική τροχιά στο χαμηλότερο σημείο του στομίου. Διακρίνεται το έμβολο με το οποίο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Εξωτερική επιφάνεια με αραιά ίχνη στίλβωσης.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη η ΜΔ 2242/ΓαΤυ 9β της ομάδας Α. Ανήκει στην ομάδα με ενιαίο περίγραμμα λαιμού-σώματος όπως οι ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), ΜΔ 2368/ ΓαΤυ 3α (ΥΠΓ?), ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α , ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, ΜΔ 2544/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2447/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθόμητη πρόχους αρ ΑΕ 13. Σελ. 110, πιν. 69.
 2. Οπισθόμητη πρόχους αρ. ΑΖ23, (υψ. 0,241 μ.), που βρέθηκε μαζί με δύο φιάλες με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές, η μία τμηματική (μισή). Σελ. 23, 113, πιν. 73.
- Κ. Romiopolou, Some pottery of the Early iron Age from Western Macedonia, BSA, 66 (1971), σ. 358, σ. 357-358, pl. 61, 20-25,

10.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2245

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 4, τάφος Γ.

Θέση

Ορθιο, αριστερά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στα πέλματα.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, λείπει μεγάλο μέρος του σώματος, της λαβής και του χείλους και σχεδόν όλη η βάση. Συγκολλημένο από πολλά μικρά θραύσματα, με αποκρούσεις και απολεπίσεις. Σώζονται και αρκετά όστρακα που δεν συγκολλούνται.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 4/6 red), όπως οι ΜΔ 2545/ ΓαΤυ 2γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 4884/ΚλαΤυ 1γ, ΜΔ 2309/ ΓαΤυ 15ΙΓ (2), ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α (2,5YR 5/6, 2,5YR 4/6 red). Όμοιος με του αμφορίσκου ΜΔ 2178/ΓαΤυ 1^α. Με μίκα και εγκλείσματα, μικρότερα και μεγαλύτερα. Καλά ψημένο, χωρίς σκουρόχρωμο μπισκότο, με τοπικά ίχνη οξειδωσης.

Διαστάσεις

Ύψ. σωζ. : 0,14μ., Διάμ. μεγ. σώματος: 0,136μ., Ύψ. λαιμού σωζ. : 0,063μ., Διάμ. λαιμού : 0,061μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,005μ., Ύψ. λαβής σωζ. : 0,045μ., Πάχ. λαβής : 0,018μ.

Περιγραφή

Οπισθόμητη πρόχους με χοντρά τοιχώματα, σώμα σφαιρικό, πιεσμένο προς τα επάνω, και μετάβαση ενιαία εξωτερικά και με έντονη γωνία εσωτερικά προς τον κοίλο κυλινδρικό και φαρδύ λαιμό. Λόγω της αποσπασματικής κατάστασης του αγγείου, γίνεται σαφές ότι λαιμός και σώμα κατασκευάστηκαν ανεξάρτητα και ενώθηκαν στη συνέχεια. Στόμιο οπισθόμητο, χωρίς διαμορφωμένο χείλος που σώζεται ελάχιστα. Στο χαμηλότερο τμήμα ενσωματώνεται η άνω πρόσφυση της κάθετης υπερυψωμένης λαβής. Το κάτω της άκρο μετά από οβάλ τροχιά διαπλατύνεται και ενσωματώνεται στον ώμο. Με μικρό έμβολο εισχωρεί στο τοίχωμα του αγγείου όπου δεν εξομαλύνθηκε. Σώζονται μόνο τα άκρα της λαβής και λείπει το κεντρικό τμήμα. Το σωζόμενο είναι ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

Στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και αραιά και ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα.

11.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2463 (και μέρος των 2471, 2472)

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 5, τάφος Α.

Θέση

Όστρακα από τη βόρεια εξωτερική πλευρά του τάφου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 5/8 red), με μίκα και εγκλείσματα, όπως στις ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ, ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2405/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2284/ ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?), ΜΔ 2531/ ΓαΤυ 2δ (ΥποΠΓ?) (2,5 YR 5/8, 2,5 YR 4/8 red). Παρόμοιος ((2,5YR 5/6 red) στον ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β.

Διαστάσεις

Διάμ. βάσης σωζ. : 0,038μ., Ύψ. λαβής : 0,095μ., Πάχ. λαβής : 0,02μ., Ύψ. λαιμού σωζ. : 0,038μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0077μ.

Διατήρηση - Περιγραφή

Εκατόν είκοσι τρία μικρά και εύθρυπτα όστρακα από το λαιμό, τη βάση και το σώμα οπισθόμητης πρόχους και σχεδόν ολόκληρη η λαβή. Αποσπασματικά, με θραύσματα και τρίμματα.

Κοίλος κυλινδρικός λαιμός. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο προς την πλευρά της λαβής και με την ευρεία προχολή απέναντι. Κάθετη, ελαφρά υπερυψωμένη λαβή. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο. Εξωτερικό διμερές και τεθλασμένο, με κορύφωση στην ένωση με την τριγωνική πρόσφυση. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Κάθετη εγχάρακτη γραμμή στην τριγωνική πρόσφυση.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη ο ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?). Στη μικρή ομάδα με εσωτερικό περίγραμμα λαβής καμπύλο και ενιαίο. Εξωτερικό διμερές και τεθλασμένο που διαμορφώνει κορύφωση στην ένωση με την τριγωνική πρόσφυση. Η κορύφωση οξεία όπως στην ΜΔ 4883/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), (αποστρογγυλεμένη στην ΜΔ 2249/ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ)). Εγχάρακτη διακόσμηση στο στόμιο και τη λαβή, όπως στις ΜΔ 2312/ΓαΤυ 15ια , ΜΔ 2337/ΓαΤυ 14β.

12.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2539

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 5, τάφος Δ.

Θέση

Αριστερά από τα πόδια του νεκρού, όρθιο δίπλα στις κνήμες.

Διατήρηση

Σχεδόν ακέραιο, με περιορισμένες αποκρούσεις, απολεπίσεις και ιζήματα.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ανοιχτόχρωμος ερυθρός (2,5YR 6/8 light red, 2,5YR 5/8 red), παρόμοιος με τον ΜΔ 2409/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) (2,5YR 6/8 light red) με μίκα και εγκλείσματα. Με μίκα και μικρά εγκλείσματα, καλά ψημένος. Τοπικά ίχνη οξειδωσης.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,213μ., Διάμ. βάσης : 0,090-0,095μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,185μ., Ύψ. λαιμού : 0,08μ., Διάμ. στομίου : 0,081μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0054μ., Ύψ. λαβής : 0,08μ., Πάχ. λαβής : 0,017μ.,

Περιγραφή

Οπισθόμητη πρόχους της ομάδας Γ των μεγάλων αγγείων. Σώμα σφαιρικό πιεσμένο προς τα πάνω. Κοίλος κυλινδρικός φαρδύς λαιμός, ελάχιστα πιεσμένος στον άξονα της λαβής, με γωνία στη μετάβαση από το σώμα εσωτερικά, ελαφρά αυλάκωση εξωτερικά. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση αδιαμόρφωτη, ελλειπτική, αρκετά επίπεδη. Η τριγωνική άνω πρόσφυση της υπερυψωμένης κάθετης λαβής διαπλατύνεται και ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο προσφύεται μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά στον ώμο, με έμβολο που εξομαλύνθηκε στο εσωτερικό του αγγείου. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο. Εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο με τονισμένες αρθρώσεις και με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό, τον ώμο και τη λαβή, ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα. Ανάμεσα στα λίγα παραδείγματα που είναι στιλβωμένα και εσωτερικά το ορατό τμήμα του λαιμού.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερες οι ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β , ΜΔ 2541/ΓαΤυ 15η (ΥΠΓ), και η ΜΔ 2543/ ΓαΤυ 12γ (ΥΠΓ?) των μικρών αγγείων. Ανάμεσα στα λίγα παραδείγματα που είναι στιλβωμένα και εσωτερικά, στο

ορατό τμήμα του λαιμού, όπως οι 🏺 ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, 🏺 ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 2176/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1γ.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969, Οπισθόμητη πρόχους Φ13, (υψ. 0,229 μ.), με λιγότερο πιεσμένο σφαιρικό σώμα. που βρέθηκε μαζί με έναν κάνθαρο και έναν αμφορίσκο με οριζόντιες λαβές και αποφύσεις. Σελ. 53, 101, πιν. 36, 56.
- W.A. Heurtley, T.C. Skeat, The Tholos Tombs of Marmariani, BSA XXXI (1930-31), Σελ. 14, εικ. 4, 1.
- S. Casson, Excavations in Macedonia, BSA XXIV, (1919-21), p. 20, fig. 14.

13.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2171

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 6, τάφος Α, Ν3.

Θέση

Ορθο στη στη ΒΔ γωνία του τάφου, με τα οστά του Ν3 και δίπλα στον κάνθαρο ΜΔ 2167.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με αποκρουσμένη τη μία απόληξη της προχοής και εκτεταμένες απολεπίσεις.

Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθος (5YR 6/6 reddish yellow), με μίκα και εγκλείσματα, όπως οι 🏺 ΜΔ 4882/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2444/ ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ). Αρκετά συγγενής με τους 🏺 ΜΔ 2387/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) (5YR 6/6 -10YR 6/6) ^[4].

Επίσης (5YR 6/8) με τους 🏺 ΜΔ 2413/ΓαΤυ 9γ (2) (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 2391/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2326/ ΓαΤυ 14γ, 🏺 ΜΔ 2368/ ΓαΤυ 3α (ΥΠΓ?), 🏺 Ακ 2/ΚλαΤυ 2β (2) καθώς επίσης (5YR 5/6) και με τους 🏺 ΜΔ 2541/ ΓαΤυ 15η (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 2300/ ΓαΤυ

15θ (ΥΠΓ?) ^[5], 🏺 ΜΔ 2457/ ΓαΤυ 11ε, 🏺 ΑΚ 146/ ΓαΤυ 11Δ. Ίχνη οξειδωσης στο λαιμό και τη λαβή.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,142μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,11μ., Διάμ. βάσης : 0,048μ., Ύψ. λαιμού : 0,05μ., Διάμ. στομίου : 0,044μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,004μ., Ύψ. λαβής : 0,042μ., Πλάτ. λαβής : 0,0096μ., Πάχ. λαβής : 0,081μ.

Περιγραφή

Ιδιόμορφη μικρή πρόχους της ομάδας Γ των μικρών αγγείων με σώμα σφαιρικό- τονισμένο πάνω και ελαφρά πιεσμένο στην πλευρά της προχοής. Σχετικά χαμηλός και στενός, κοίλος κυλινδρικός όρθιος λαιμός με στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο με ευρεία και υψηλή προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περιγράμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι απολήξεις της προχοής γωνιώδεις και ελεύθερες προς τα έξω, το μοναδικό. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη, αρκετά επίπεδη.

Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου ενσωματώνεται η άνω πρόσφυση της ελάχιστα υπερυψωμένης κάθετης λαβής, ενώ το κάτω της άκρο μετά από ελλειπτική τροχιά προσφύεται στον ώμο με έμβολο που διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Ελλειπτικής τομής και σχεδόν ημικυκλικού περιγράμματος. Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα

οριζόντια και λοξά στο υπόλοιπο σώμα. Ο λαιμός στιλβωμένος εσωτερικά, όσο είναι ορατός.
Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη η ΜΔ 2387/ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής (διδακτ. Διατρ.),
Οπισθότμητη πρόχους (ύψ. 0.16 μ., «τύπου Α» από την Δολίχη (Σαραντάπορο),
παράδοση από αγρότη. Τόμος Α, Κείμενα, σελ. 89, Τόμος Β, Κείμενα, σελ. 202, Τόμος Γ
- Σχέδια - Πίνακες, πιν. 56-6.
- I.S. Lemos, The Protoegeometric Aegean, Oxford 2002, pl. 101, 4 (ύψ. 0,14 μ., Σκύρος)

14.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2233

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 6, τάφος Γ.

Θέση

Ορθιο, αριστερά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στα πέλματα.

Διατήρηση

Ακέραιο, με περιορισμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Ο πηλός ερυθρός (2,5YR 5/8 red), όπως οι ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2405/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ-ΥποΠΓ?), ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2284/ ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?), ΜΔ ΜΔ 2463/ ΓαΤυ 5α (2) (ΥΠΓ?), ΜΔ 2531/ ΓαΤυ 2δ (ΥποΠΓ?) (2,5 YR 5/8, 2,5 YR 4/8 red). Με μίκα και εγκλείσματα, μικρότερα και μεγαλύτερα, καλά ψημένους. Ίχνη οξειδωσης, πιθανότατα κατά την όπτηση. Ίχνη οξειδωσης.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,18μ., Διάμ. βάσης : 0,063-0,058μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,15μ., Ύψ. λαιμού : 0,087μ., Διάμ. στομίου : 0,062μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0037μ., Ύψ. λαβής : 0,08μ., Πάχ. λαβής : 0,015μ.,

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους, της πολυπληθούς ομάδας Γ των μεγαλύτερων αγγείων, με σώμα πολύ πιεσμένο σφαιρικό. Ανάμεσα στα ισχυρότερα πιεσμένα αγγεία μετά την μικρή 2391/ΓαΤυ 12στ. Ιδιαίτερα ψηλός κοίλος κυλινδρικός λαιμός, ελάχιστα πιεσμένος στον άξονα της λαβής, με σχεδόν ενιαία μετάβαση από το σώμα εξωτερικά και με γωνία εσωτερικά. Ελαφρά λοξά τοποθετημένος, με κλίση προς την λαβή και με ύψος ίσο με το μισό του ύψους του αγγείου. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο με ευρεία προχόη, που τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, λιγότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση αδιαμόρφωτη, ελλειπτική και ελαφρά κυρτή.

Κάθετη αρκετά υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η τριγωνική άνω πρόσφυση διαπλατύνεται και ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο μετά από ελλειπτική τροχιά προσφύεται στον ώμο, πιθανόν με έμβολο που δεν είναι δυνατόν να το ψηλαφίσει κανείς λόγω του στενού λαιμού. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο, εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα σχεδόν τριγωνικό που κορυφώνεται στο κέντρο της άνω πλευράς. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το

κέντρο.

Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη η ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?). Μαζί με την ΜΔ 4887/Κλατυ 1α (ΥΠΓ), είναι τα μόνα που τέμνονται λιγότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους T4, (υψ.0,164 μ.), που επίσης βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 49, 97, πιν. 51.
 2. Οπισθότμητη πρόχους N13, (υψ. 0,21 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 34, 90, πιν. 43.
 3. Οπισθότμητη πρόχους Δ26, (υψ. 0,18 μ.), που και αυτό βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές και που θεωρείται από τις νεώτερες του νεκροταφείου. Σελ. 16, 84, 200, πιν. 35.

15.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2542

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 6, τάφος ΣΤ.

Θέση

Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στα πέλματα.

Διατήρηση

Σχεδόν ακέραια αν εξαιρεθεί η οπή στο κάτω μέρος του σώματος. Με περιορισμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 5/8 red), όπως οι ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ, ΜΔ 2405/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2284/15Α, ΜΔ 2463/ ΓαΤυ 5α (2) (ΥΠΓ?), ΜΔ 2531/ ΓαΤυ 2δ (ΥποΠΓ?) (2,5 YR 5/8, 2,5 YR 4/8 red).

Με μίκα και εγκλείσματα, μικρότερα και μεγαλύτερα. Καλά ψημένο, χωρίς σκουρόχρωμο μπισκότο, όπου διακρίνεται. Έντονες τοπικές οξειδώσεις.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,21μ., Διάμ. βάσης : 0,071-0,08μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,16μ., Ύψ. λαιμού : 0,091μ., Διάμ. στομίου : 0,076μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0063μ., Ύψ. λαβής : 0,075μ., Πάχ. λαβής : 0,0165μ.,

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της πολυπληθέστερης ομάδας σχήματος Γ των μεγαλύτερων αγγείων, με τονισμένο τον άξονα του ύψους, σώμα σφαιρικό πιεσμένο που συνεχίζει με σχδόν ενιαίο περίγραμμα σε ψηλό κοίλο κυλινδρικό και στενό σχετικά λαιμό, λοξά τοποθετημένο με κλίση προς την πλευρά της λαβής. Το ύψος ισούται σχεδόν με το μισό του συνολικού ύψους του αγγείου. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση αδιαμόρφωτη, ελλειπτική, αρκετά επίπεδη.

Κάθετη, υπερυψωμένη λαβή. Η τριγωνική και πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση ενσωματώνεται λοξά στο

χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο προσφύεται μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά στον ώμο με έμβολο που τρυπά το τοίχωμα του αγγείου. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο. Εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα. Χαμηλά στο σώμα και πλευρικά της προχοής ακανόνιστη μεγάλη οπή. Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη η ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ, από τον ίδιο τύμβο, με την οποία έχει και παρόμοιο πηλό. Στην ομάδα με ενιαίο περίγραμμα σώματος-λαιμού όπως οι ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), ΜΔ 2368/ ΓαΤυ 3α (ΥΠΓ?), ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2544/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2447/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?)

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους ΑΕ22, (υψ. 0,164 μ.), με απότμηση της προχοής, που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με αποφύσεις στο χείλος, σελ. 70, 111, πιν. 69.
 2. Οπισθότμητη πρόχους Ν13, (υψ. 0,21 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβίοςχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 34, 90, πιν. 43.
 3. Οπισθότμητη πρόχους Τ4, (υψ. 0,164 μ.), που επίσης βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβίοςχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 49, 97, πιν. 51.
 4. Οπισθότμητη πρόχους Δ26, (υψ. 0,18 μ.), που και αυτό βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβίοςχημες απολήξεις στις λαβές και που θεωρείται από τις νεώτερες του νεκροταφείου. Σελ. 16, 84, 200, πιν. 35.

16.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2242

Πρόελευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 9, τάφος Β.

Θέση

Ορθιο, αριστερά από τη θέση όπου θα ήταν το χέρι του νεκρού.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπει μέρος του λαιμού και του στομίου, με απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Χρώματα

Πηλός καστανός, (7,5YR 6/4 light brown), με μίκα και εγκλείσματα.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,21μ., Διάμ. μέγ. σώματος : 0,158μ., Διάμ. βάσης : 0,074μ., Ύψ. λαιμού Σωζ. : 0,075μ. Διάμ. στομίου : 0,075-0,058μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0057μ., Ύψ. λαβής : 0,057μ., Πάχ. λαβής : 0,018μ.,

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της ομάδας Α των μεγαλύτερων αγγείων, με τονισμένο τον άξονα του ύψους

[6]

και σώμα συμμετρικά σφαιρικό. Κόιλος κυλινδρικός και σχετικά χαμηλός, όρθιος λαιμός, πιεσμένος στον άξονα τον κάθετο στη λαβή. Ομαλή, πλατιά και αβαθής ακανόνιστη αυλάκωση εξωτερικά, αρκετά ομαλή και εσωτερικά η μετάβαση από το σώμα. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο με σχεδόν ευθύγραμμη απότμηση του λαιμού και αποστρογγυλεμένη γωνία προς την στενή σχετικά προχοή. Τέμνεται περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της

προχοής δεν σώζονται. Βάση αδιαμόρφωτη ελλειπτική, κυρτή και ασταθής.

Κάθετη, ελαφρά υπερωψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και καμπύλου περιγράμματος. Η πεπλατυσμένη τριγωνική άνω πρόσφυση ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω της άκρο προσφύεται μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά ψηλά στον ώμο, με έμβολο που εισχωρεί στο τοίχωμα του αγγείου και διατηρείται ολόκληρο στο εσωτερικό. Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα. Εσωτερικές συγκρίσεις

Πιο συγγενική, η ΜΔ 2368/ΓαΤυ 3α (ΥΠΓ?) της ομάδας Α. Στην μικρή ομάδα των αγγείων που η μετάβαση του σώματος προς τον λαιμό τονίζεται με έντονη γωνία ή αυλάκωση όπως οι ΜΔ 2177/ΓαΤυ 1α, ΜΔ 2409/ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ-ΥποΠΓ?), ΜΔ 2386/ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ-ΥποΠΓ?), ΜΔ 2312/ΓαΤυ 15ια, ΜΔ 2337/ΓαΤυ 14β, ΜΔ 2300/ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969, Οπισθόμητη πρόχους T25, (υψ. 0,225 μ.), χωρίς την ευθύγραμμη απότμηση, που βρέθηκε μαζί με ένα δίωτο ανοιχτό αγγείο και αμφορέα με οριζόντιες λαβές και αποφύσεις. Σελ. 49., 98, πιν. 51
- Αγ. Κοτταρίδη, Από τη νεκρόπολη των Αιγών στον Νεολιθικό οικισμό των Πιερίων, ΑΕΜΘ 14 (2000), σελ. 534, εικ. 2. 9^{ος} αι. πΧ.
- Κ. Romiopolou, Some pottery of the Early iron Age from Western Macedonia, BSA, 66 (1971), σ. 358, σ. 357-358, pl. 61, 20-25,

Για την ευθύγραμμη απότμηση βλ.

- M.R. Popham., I.S. Lemos, Lefkandi III, pl. 45, 12.

17.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2413

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 9, τάφος Γ, Ν2.

Θέση

Μαζί με τα οστά της ανακομιδής.

Πηλός

Στην ομάδα με πηλό κιτρινέρυθρο (5YR 6/8 reddish yellow), με μίκα και εγκλείσματα, όπως οι ΜΔ

2391/ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ-ΥποΠΓ?), ΜΔ 2326/ΓαΤυ 14γ, ΜΔ2368/ΓαΤυ 3α (ΥΠΓ?), ΑΚ 2/ΚλαΤυ 1β (2).

Διαστάσεις

Πλάτ. μέγ. Σωζ. : 0,051μ., Μήκος μέγ. Σωζ. : 0,082μ., Πάχ. τοιχώματος : 0,0061μ.

Διατήρηση/Περιγραφή

Δεκαοχτώ μικρά και μεγάλα όστρακα από το σώμα κλειστού χειροποίητου αγγείου, μάλλον οπισθόμητης πρόχου, αποσπασματικά και απολεπισμένα. Με βάση την κλίση και το πάχος του τοιχώματος, πιθανότατα από πρόχου.

18.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2412

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 9, τάφος Ε, Ν2.

Θέση

Μαζί με τα οστά της ανακομιδής.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός καστανός (7,5YR 5/6, 7,5YR 4/6 strong brown), με μίκα και εγκλείσματα.

Διαστάσεις

Πλάτ. λαιμού μέγ. Σωζ. : 0,04μ., Ύψ. λαιμού μέγ. Σωζ. : 0,07μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο: 0,005μ.

Διατήρηση - Περιγραφή

Εκατόν δέκα μικρά και μεγάλα όστρακα από το σώμα, το λαιμό και το στόμιο χειροποίητης πρόχου, κάποια συγκολλημένα, με αποκρούσεις και απολεπίσεις. Ψηλός, κυλινδρικός λαιμός. Καταλήγει, χωρίς διαμορφωμένο χείλος σε οπισθόμητο στόμιο προς την πλευρά της λαβής και με ευρεία προχολή απέναντι. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής γωνιώδεις και πιεσμένες. Δυσδιάκριτα ίχνη στίλβωσης, κάθετα στο λαιμό και οριζόντια ακανόνιστα στο σώμα.

19.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2405

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 11, τάφος Β, Ν2?

Θέση

Με τα οστά της ανακομιδής.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, λείπει σχεδόν όλο το σώμα και η βάση. Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, με αποκρούσεις και απολεπίσεις, σώζει και κάποια όστρακα που δεν συγκολλούνται.

Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 5/8 red), με μίκα και εγκλείσματα, παρόμοιος με τους 🏠ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ, 🏠ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), 🏠ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥΠΓ?), 🏠2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 🏠ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, 🏠ΜΔ 2284/ ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?), ΜΔ 2463/ ΓαΤυ 5α (2) (ΥΠΓ?).

Διαστάσεις

Ύψ. λαβής : 0,075μ., Πάχ. λαβής : 0,016μ., Ύψ. λαιμού : 0,08μ., Διάμ. στομίου : 0,08μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0047μ., Ύψ. σωζόμενο : 0,215μ.

Περιγραφή

Ψηλός και ευρύς, κοίλος κυλινδρικός λαιμός που απολήγει σε ένα από τα φαφδύτερα στόμια της σειράς, χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής γωνιώδεις και πιεσμένες. Κάθετη, υπερυψωμένη λαβή. Η τριγωνική άνω πρόσφυση ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο προσφύεται μετά από οβάλ τροχιά στον ώμο. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο. Εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό και με τονισμένες αρθρώσεις. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

Στην εξωτερική επιφάνεια, κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και οριζόντια στον ώμο.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Μολονότι αποσπασματικές, συγγενέστερη φαίνεται η 🏠ΜΔ 2442/ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), και οι 🏠ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, 🏠ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), 🏠ΜΔ 2539/ ΓαΤυ 5δ (ΥΠΓ?), 🏠ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ 🏠ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1γ.

20.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2407

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 11, τάφος Β, Ν3.

Θέση

Με τα οστά της ανακομιδής.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, λείπει μεγάλο μέρος του σώματος, της βάσης και του στομίου. Σώζεται σε τέσσερα μεγάλα συγκολλημένα θραύσματα και όστρακα που δεν συγκολλούνται. Με αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 5/8 red), με μίκα και εγκλείσματα, όπως οι 🟤 ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ, 🟤 ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), 🟤 ΜΔ 2405/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 🟤 ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, 🟤 ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥΠΓ?), 🟤 ΜΔ 2284/ ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?), 🟤 ΜΔ 2463/ ΓαΤυ 5α (2) (ΥΠΓ?), 🟤 ΜΔ 2531/ ΓαΤυ 2δ (ΥποΠΓ?) (ΥποΠΓ?, 2,5 YR 5/8, 2,5 YR 4/8 red).

Διαστάσεις

Ύψ. σωζόμενο : 0,09μ., Διάμ. βάσης σωζόμενη : 0,06μ., Ύψ. λαιμού σωζόμενο : 0,078μ., Διάμ. στομίου σωζόμενη : 0,073μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0045μ., Ύψ. λαβής : 0,08μ., Πάχ. λαβής : 0,012μ.

Περιγραφή

Ψηλός και ευρύς, κοίλος κυλινδρικός λαιμός και στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο προς την λαβή και με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Καμπυλόγραμμα τέμνεται και η προχολή, αφήνοντας τις γωνιώδεις απολήξεις να ορθώνονται ελεύθερα προς τα επάνω. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη. Η τριγωνική άνω πρόσφυση της ελαφρά υπερυψωμένης κάθετης λαβής ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου. Το κάτω της άκρο προσφύεται μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά στον ώμο. Το εσωτερικό περίγραμμα της λαβής καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα κοντό, σχεδόν κυλινδρικό. Ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή, αραιά και ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Στη χαρακτηριστική μικρή ομάδα αγγείων των οποίων η προχολή τέμνεται καμπυλόγραμμα, αφήνοντας τις γωνιώδεις απολήξεις να ορθώνονται ελεύθερα προς τα επάνω, όπως οι 🟤 ΜΔ 2177/ΓαΤυ 1α, 🟤 ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), 🟤 ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, 🟤 ΜΔ 4884/ΚλαΤυ 1γ, 🟤 ΜΔ 4883/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?) .

21.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2409

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 11, τάφος Β, Ν3.

Θέση

Με τα οστά της ανακομιδής.

Διατήρηση

Λείπουν μεγάλα μέρη του σώματος, του λαιμού και του στομίου. Συγκολλημένο από αρκετά θραύσματα, σώζει και λίγα όστρακα που δεν συγκολλούνται. Με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Χρώματα

Πηλός τεφρός (5YR 4/1 dark gray. Με μίκα και εγκλείσματα.

Διαστάσεις

Ύψ. σωζόμενο : 0,152μ., Διάμ. βάσης σωζόμενη : 0,0526μ., Διάμ. σώματος σωζόμενη : 0,128μ., Διάμ. στομίου σωζόμενη : 0,0593μ., Ύψ. λαιμού : 0,09μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0039μ., Ύψ. λαβής : 0,063μ., Πλάτ. λαβής: 0,0167μ., Πάχ. λαβής : 0,00848μ.

Περιγραφή

Το τρίτο ψηλότερο των χαμηλών αγγείων, της ομάδας Δ, με σώμα σφαιρικό ιδιαίτερα έντονα πιεσμένο, το ισχυρότερα πιεσμένο μικρό αγγείο μετά την 2391/ΓαΤυ 12στ. Με κανονική και αβαθή χάραξη στη μετάβαση προς το λαιμό εξωτερικά. Γωνιώδης η μετάβαση εσωτερικά. Ιδιαίτερα ψηλός και ευρύς, κοίλος κυλινδρικός λαιμός. Με ύψος που υπερβαίνει το μισό του συνολικού ύψους του αγγείου, είναι ο ψηλότερος αναλογικά λαιμός της σειράς. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο με ευρεία προχή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού.

Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική, αρκετά επίπεδη.

Κάθετη, ελαφρά υπερυψωμένη λαβή. Η τριγωνικά πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο προσφύεται μετά από ελλειπτική/τριγωνική τροχιά στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο. Εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο με αρκετά έντονες αρθρώσεις και με κεντρικό τμήμα που συστρέφεται δύο φορές. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Στην εξωτερική επιφάνεια, κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και οριζόντια στον ώμο.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Στην ομάδα των αγγείων που η μετάβαση στον λαιμό τονίζεται με έντονη γωνία ή αυλάκωση όπως οι ΜΔ 2177/ΓαΤυ 1α , ΜΔ 2242/ ΓαΤυ 9β ΜΔ 2386/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) , ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια) , ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969, Οπισθόμητη πρόχους T4, (υψ.0,164 μ.), που επίσης βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 49, 97, πιν. 51.

22.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2544

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 11, τάφος Γ.

Θέση

Δεξιά από το κρανίο του νεκρού.

Διατήρηση

Ακέραιο, με αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (7,5YR 6/8 reddish yellow), συγγενής (7,5YR 6/6) με τους ΜΔ 2442/ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια . Με μίκα, μικρά εγκλείσματα και χοντρά τοιχώματα.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,118μ., Διάμ. βάσης : 0,045μ., Διάμ. μέγιστη σώματος : 0,093μ., Ύψ. λαιμού : 0,051μ., Διάμ. στομίου : 0,052μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0063μ., Ύψ. λαβής : 0,047μ., Πάχ. λαβής : 0,016μ.

Περιγραφή

Πρόκειται για μία μικρή οπισθόμητη πρόχου με τονισμένο τον άξονα του ύψους, της ομάδας Α των μικρών αγγείων, όπως και το συνεύρημα ΜΔ 2447. Είναι το τέταρτο χαμηλότερο και η 5^η στενότερη διάμετρος των μικρών αγγείων. Σώμα σφαιρικό, που συνεχίζει με αποστρογγυλεμένη γωνία εσωτερικά και σχεδόν ενιαίο περίγραμμα εξωτερικά (κατά τόπους πολύ ελαφρά αυλάκωση) σε κοίλο κυλινδρικό λαιμό, ελαφρά πιεσμένο στον άξονα της λαβής και με κλίση προς την λαβή. Ο φαρδύτερος αναλογικά λαιμός της σειράς, και με ύψος που ισούται σχεδόν με το μισό του συνολικού. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής, αποστρογγυλεμένες και ελαφρά πιεσμένες προς τα μέσα. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική, αρκετά επίπεδη, έκκεντρα τοποθετημένη.

Κάθετη υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η πεπλατισμένη τριγωνικά άνω πρόσφυση ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο προσφύεται μετά από οβάλ τροχιά στον ώμο, με αρκετά πεπλατισμένη την προσφυση. Δεν διακρίνεται έμβολο αλλά δεν μπορεί να αποκλεισθεί η πιθανότητα να έχει ενσωματωθεί στο εσωτερικό τοίχωμα. Το εσωτερικό περίγραμμα της λαβής καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές χωρίς καθόλου τονισμένες αρθρώσεις, σχεδόν καμπύλο. Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Μικρή πρόχους από τις 3 Ελιές.

Καμμία παρόμοια παρόμοια στο νεκροταφείο των τύμβων. Συγγενέστερη η μία από τις πρόχους στο παλιότερο νεκροταφείο ΠΕΣ του Ολύμπου στις Τρεις Ελιές. Με ενιαίο περίγραμμα σώματος λαιμού, όπως οι 🏺 ΜΔ 2235/ΓαΤυ 1β, 🏺 ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 2368/ ΓαΤυ 3α (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2542/ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, 🏺 ΜΔ 2447/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?). Αποστρογγυλεμένες ελεύθερες απολήξεις της προχολής, όπως οι 🏺 ΜΔ 2447/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, 🏺 ΜΔ 2442/ ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια , 🏺 ΜΔ 2315/ ΓαΤυ 15ια). ?????????????????????

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969, Οπισθόμητη και ελάχιστα μεγαλύτερη πρόχους T5, (υψ. 0,13 μ.), που βρέθηκε μαζί με ακόμη μία πρόχου με πολύ φαρδύ λαιμό και ελαφρά πιεσμένο σφαιρικό σώμα. Σελ. 48, σελ 97, πιν. 51
- A. Hochstetter, Kastanas, Die Handgemachte Keramik, Band 3, Tafeln, Berlin 1984, Tafel 80-6, Tafel 266-8. Schicht 12. Ραμφόστομη. Tafel 185-8. Schicht 7-8.
- K.A. Wardle, Excavations at Assiros, BSA 75, 1980, fig. 10-10 (φάσεις 14-7 ΥΕΧ), 12-20 (φάση 6 ΥΕΧ 1150-1100), 16—42 (Φάση 2 ΠΕΣ, 959-900. Βλ. K.A. Wardle, Change or Continuity: Assiros tomb at the transition from the bronze to iron age, AEMΘ 10^α, 1996, p. 447.)

23.Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2447

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 11, τάφος Γ.

Θέση

Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, κοντά στα πέλματα.

Διατήρηση

Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, με αποκρούσεις και απολεπίσεις. Λείπουν τμήματα του σώματος και του στομίου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 4/8 red). Τοπικά ίχνη οξειδωσης. Με χοντρά τοιχώματα, μίκα και εγκλείσματα,

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,088μ., Διάμ. βάσης : 0,029μ., Διάμ. μέγιστη σώματος : 0,067μ., Διάμ. στομίου : 0,031μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0047μ., Ύψ. λαιμού : 0,027μ., Ύψ. λαβής : 0,035μ., Πλάτ. λαβής : 0,016μ., Πάχ. λαβής : 0,0078μ.,

Περιγραφή

Είναι η μικρότερη από τις μικρές πρόχους του νεκροταφείου, της ομάδας Α των μικρών αγγείων, μαζί με το συνεύρημα ΜΔ 2544. Πρόκειται για το μοναδικό αγγείο των τύμβων που είναι τόσο συγγενικό με πρόχους από το παλιότερο νεκροταφείο στις 3 Ελιές. Με τονισμένο τον άξονα του ύψους και σώμα ωοειδές. Ενιαίο περίγραμμα εσωτερικά και σχεδόν ενιαίο εξωτερικά (ανεπαίσθητη αυλάκωση κατά τόπους) προς τον κοίλο κυλινδρικό λαιμό, λοξά τοποθετημένο και με κλίση προς την λαβή, ο χαμηλότερος αναλογικά της σειράς. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο με ευρεία προχολή, που σώζεται αποσπασματικά. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα περίπου το

[7]

μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής, αποστρογγυλεμένες. Βάση έκκεντρα τοποθετημένη, αδιαμόρφωτη κυκλική, αρκετά επίπεδη.

Κάθετη ταινιωτή και υπερυψωμένη λαβή, κυκλικού περιγράμματος. Η άνω πρόσφυση ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο προσφύεται μετά από κυκλική τροχιά στον ώμο. Δεν διακρίνεται έμβολο αλλά θα μπορούσε να έχει εξομαλυνθεί το τοίχωμα. Στην εξωτερική επιφάνεια αχνά ίχνη στίλβωσης..

Εσωτερικές συγκρίσεις

Πρόχοι από τις 3 Ελιές

Αρκετά παρόμοια με πρόχους από το παλιότερο νεκροταφείο ΠΕΣ του Ολύμπου στις Τρεις Ελιές.

Ανήκει στη μικρή ομάδα αγγείων με ενιαίο περίγραμμα σώματος-λαιμού όπως οι ΜΔ 2235/ΓαΤυ 1β, ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), ΜΔ 2368/ ΓαΤυ 3α (ΥΠΓ?), ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2544/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2544/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?) και στη μικρή ομάδα με αποστρογγυλεμένες τις γωνίες των ελεύθερων απολήξεων της προχολής όπως οι ΜΔ 2544/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2442/ ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια, ΜΔ 2315/ ΓαΤυ 15ια.

Εξωτερικές συγκρίσεις

- Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής (διδακτ. Διατρ.), Οπισθότμητη πρόχους (0,22 μ., «τύπος Α») από κιβωτιόσχημο τάφο στη Μελίβοια Αγιάς στην Οσσα για τον οποίο έχει προταθεί χρονολόγηση στην ΠΠΓ περίοδο. Τόμος Α, Κείμενα, 94, Τόμος Β, Κείμενα, σελ. 202, Τόμος Γ - Σχέδια - Πίνακες, πιν. 64-9.
- Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,

1. Οπισθότμητη πρόχους N3, (υψ. 0,185 μ.), . Σελ. 38, 197, εικ. 40, πιν. 42
 2. Οπισθότμητη πρόχους ΑΕ 39, (υψ. 0,11μ.), που βρέθηκε μαζί με μία ακόμη μικρή πρόχου, με ωοειδές αλλά σφαιρικότερο σώμα, κοντό λαιμό. Σελ. 71, 112, πιν. 71,
- K.A. Wardle, Excavations at Assiros, BSA 75, 1980, p. 246, fig. 10—10 (φάσεις 14-7 ΕΧ.).
 - A. Hochstetter, Kastanas, Die Handgemachte Keramik, Band 3, Tafeln, Berlin 1984, πιν. 266, 8 (schicht 12), 11 (schicht 12).
 - K. Romiopolou, BSA, 66 (1971), σ. 358, σ. 357-358, εικ. 4-18, 19, 22

24.Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2451

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 11, τάφος Γ.

Θέση

Στα πόδια του νεκρού, κοντά στα πέλματα.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, λείπει μεγάλο μέρος του σώματος, της λαβής και του στομίου. Σώζεται σε τρία μεγάλα θραύσματα, συγκολλημένα από πολλά όστρακα και αρκετά όστρακα που δεν συγκολλούνται. Με αποκρούσεις και εκτεταμένες απολεπίσεις.

Χρώματα

Πηλός τεφρός, (GLEY 1 6/N, gray, GLEY 1 6/1 greenish gray, το μόνο). με μίκα και πολλά εγκλείσματα .

Διαστάσεις

Ύψ. σωζόμενο : 0,143μ., Διάμ. βάσης : 0,074μ., Διάμ. σώματος σωζόμενη : 0,158μ., Ύψ. λαιμού σωζόμενο: 0,052μ., Διάμ. στομίου σωζόμενη : 0,046μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0044μ., Ύψ. λαβής σωζόμενο : 0,017μ., Πάχ. λαβής σωζόμενο : 0,016μ.

Περιγραφή

Σώμα σφαιρικό και κοίλος κυλινδρικός λαιμός με στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο με ευρεία προχοή. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική και ελαφρά κυρτή. Κάθετη, ελαφρά υπερυψωμένη λαβή. Η τριγωνική άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου. Ελλειπτικής τομής, με εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο και εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με το κεντρικό τμήμα να συστρέφεται τουλάχιστον μιάμιση φορά. Δυσδιάκριτα ίχνη στίλβωσης, λόγω της κακής κατάστασης διατήρησης.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Λαβή με εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο και εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα που συστρέφεται όπως οι 🏠ΜΔ 2176/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ) , 🏠ΜΔ 2545/ ΓαΤυ 2γ (ΥΠΓ?), 🏠ΜΔ 2409/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 🏠ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥΠΓ?), 🏠ΜΔ 2543/ ΓαΤυ 12γ (ΥΠΓ?), 🏠ΜΔ 2388/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) , 🏠ΜΔ 2541/ ΓαΤυ 15η (ΥΠΓ), 🏠ΜΔ 2315/ ΓαΤυ 15ι, 🏠ΜΔ 2309/ ΓαΤυ 15ιγ (2), 🏠ΜΔ 4887/ Κλατυ 1α (ΥΠΓ) , 🏠ΜΔ 4886/ ΚλαΤυ 1γ, 🏠ΜΔ 2234/ΑρΤυ 2α (ΥΠΓ?).

25.Οπισθότμητη Πρόχους ΑΚ 146

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 11, τάφος Δ

Θέση

Περίπου στο κέντρο του τάφου.

Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος, (5YR 5/6 yellowish red), με μίκα και εγκλείσματα όπως οι ΜΔ 2541/ΓαΤυ 15η (ΥΠΓ), ΜΔ 2300/15Θ[8], ΜΔ 2457/ΓαΤυ 11ε

Διαστάσεις

Πλάτ. μέγιστο σωζόμενο : 0,035μ., Μήκος μέγιστο σωζόμενο : 0,028μ, Πάχ. τοιχώματος : 0,0057μ.,

Μήκος λαβής σωζόμενο : 0,032μ

Διατήρηση - Περιγραφή

Είκοσι τρία μικρά όστρακα από το σώμα, τη λαβή και το στόμιο μικρής χειροποίητης πρόχου, αποσπασματικά και απολεπισμένα. Κάθετη λαβή, ελλειπτικής τομής, με την άνω πρόσφυση στο χαμηλότερο σημείο του στομίου. Η ελεύθερη απόληξη της προχοής γωνιώδης και ελαφρά πιεσμένη.

[\[1\]](#)

Οπισθότμητη πρόχους: Ορος για την “jug with cut away neck που καθιερώθηκε από τον Ν. Βερδελή στο *Ο Πρωτογεωμετρικός Ρυθμός της Θεσσαλίας 1958*.

Όπως όλα τα αγγεία της ανασκαφής, καταγράφηκαν-συντηρήθηκαν-σχεδιάστηκαν ύστερα από πολλά χρόνια, με τη βοήθεια του INSTAP το οποίο ευχαριστώ θερμά. Ευχαριστώ την Αθ. Μουράτη και τον Αρη Μπαχλά, για πολλαπλή βοήθεια.

[\[2\]](#)

Σε σημεία και οι δύο αποχρώσεις.

[\[3\]](#)

Με τρήμα στην κοιλιά ή χαμηλότερα, βλ. Μ.Ανδρόνικος, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, 1969, σελ 194-201. αρ. Δ30, T21, ΑΓ36, πιν. 35, 52, 64, σελ. 84, 98, 107.

[\[4\]](#)

Σε σημεία και οι δύο αποχρώσεις.

[\[5\]](#)

Η μέτρηση από πολύ μικρό σημείο

[\[6\]](#)

Μοναδικό, σαν νεροκολοκυθάκι !

[\[7\]](#)

Η προχή σώζεται αποσπασματικά και συνεπώς δεν είναι σαφές το σχήμα της.

[\[8\]](#)

Η μέτρηση από πολύ μικρό σημείο